ڕۆمانی کتێبفرۆش و چەند سەرنجێکی ڕەخنەیی.. سەدیق سەعید ڕواندزی

گێڕانەوە، ڕەگەزێکی سەرکییە لە ڕۆمانداو بەشێکە لە پێکهاتەی بینای هونەری دەق،هاوشێوەی هەموو ڕەگەزەکانی دیکە. بەڵام ئەوەی گێڕانەوە لە ڕۆمانداجیادەکاتەوە لە گێڕانەوەی مێژوو، ئەو بە ئەدەبیکردنەیە کە فۆڕمی گێڕانەوە، لە گێڕانەوەیەکی واقیعی و سادە، دەکاتە گێڕانەوەیەکی هونەری جوان و سەرنج ڕاکێش، کە دواجار بە هونەری گێڕانەوە لە ڕۆماندا، ناو دەبرێت.لە ڕۆماندا، چۆنییەتی گێڕانەوە، بەشێکە لە چێژی گێڕانەوە. ئێمە کاتێ یاداشتێك، یاخود بیرەوەرییەك دەخوێنینەوە، چییەتی گێڕانەوەمان لامەبەستە لەوەی چۆنییەتی گێڕانەوەی ڕووداوەکان. چونکەلێرەدا گەیشتن بە کۆتایی ڕووداوەکان و چییەتی ڕووداونییان دەبێتە جێی سەرنج، بەڵام لە ڕۆماندا، گێڕانەوە دەبێتە بەشێك لە چێژ و ئستایکا و هونەرکاریی زمان کە دواجار ڕۆمان وەك ژانرێکی باڵا، لە بیرەوەری جیا دەکاتەوە.بۆیە ئەگەر ڕۆمان،هونەرێکی جوانی گێڕانەوە و دەرخستنی ڕووداوی تێدا نەبوو،بێگومان زمانی گێڕانەوەی دەبێتە بەشێك لە هەر گێڕانەوەیەکی دیکەی ئاسایی. ڕۆمانی (کتێبفرۆش) باس لە گەنجێکی کتێبفرۆش دەکات بە ناوی ئومێد ڕەشپۆش، کە لە سەرەتای هەشتاکانی سەدەی ڕابردوودا، لە هەولێر کاری کتێبفرۆشی دەکات، بەڵام کەسێکە بە نهێنی کتێبە قەدەغە کراوەکان و ئەدەبیاتی شاخ، دێنێتە شارو بڵاویدەکاتەوە. لە پای ئەم کارەوە، ئاشکرا دەبێت و دوای زیندانیکردنی، بە هۆی ئازارێکی زۆری جەستەییەوە، لەکرداریی جووتبوون وسێکسکردن دەکەوێت و بەو هۆیەشەوە خاتوونی خۆشەویستی لێ جیا دەبێتەوە. ئەم ڕووداوە، بە شێوەیەك ئومێد دەڕووخێنێت، کە پەنا بباتە بەر خۆکوشتن و لەو کاتانەشدا، بیرەوەری دەگەڕێتەوە ڕۆژانی ڕابردوو و باس لە ژیانی خۆی و هاوڕێکانی و واقیعی سیاسی و کۆمەڵایەتی ئەوکات دەکات. ئەمە ناوەڕۆکی ڕووداوەکانی ئەو ڕۆمانە بوو بە کورتی. لێرەدا وەك خوێنەرێك چەند لایەنێکی هونەری ڕۆمانەکە و چەند هەڵەیەکیش دەستنیشان دەکەین کە بە سەر ڕۆماننووسدا تێپەڕیون.

گێڕانەوە._

گێڕانەوە لەو ڕۆمانەدا، لە فۆڕمێکی واقیعی سادە دایە، کە پتر لە

گێڕانەوەی ڕووداوێکی ئاسایی نێو بازنەی کۆمەڵایەتی دەچێت، لەوەی گێڕانەوەی ڕۆمان بێت، بۆیە کە ڕووداوەکان دەخوێنینەوە،خوێنەر هەست بە هیچ جۆرە چێژو جوانکارییەکی زمان ناکات . ئەم شێوازە لە گێڕانەوە وایکردووە ڕۆمانەکە، هیچ شیعریەتێکی گێڕانەوە و هیچ هونەرکارییەکی زمانی لە ئاستی دەربڕین و گوزارشتکردندا تێدا نەبێت. ئەم جورە لە گێڕانەوە، زۆرتر لە گێڕانەوەی بیرەوەری کەسێك دەچێت، بە زمانێك کە زمانی گێڕانەوە و گەیاندن بێت، نەك زمانی ڕۆمان کە هونەرێکی باڵایە و هونەرکارییەکی زۆری تێدایە. چونکە لەم جۆرە گێڕانەوەیەدا، ئەوەی بەلای خوێنەرەوە گرنگە، گەیشتنە بە کۆتایی ڕووداوەکان، وەك هەر ڕووداوێکی دیکەی ئاسایی کە گوێبیستی دەبیت. نەك شێوزای گێڕانەوە. واقیعیەتی گێڕانەوە لەو ڕۆمانەدا، لە فۆڕمێکدایە، کە ڕۆمانەکە نزیك دەکاتەوە لە بیرەوەری کەسێك. واتا ئەوەی دەیخوێنینەوە، سەربوردەی ژیانی کەسێکی کتێبفرۆشە، کە چی لە ژیانیدا ڕوویداوە. بۆیە کتێبەکە بە بڕوای من، جۆرێکە لە بیرەوەری نەك ڕۆمان. ئەگەرچی گێڕانەوەی بیرەوەری وەك تیمەیەك لە ڕۆماندا بوونی هەیە، بەڵام جیاوازییەکەیان لەو بە ئەدەبیکردنەیە کە لە ڕۆماندا هەیە.بۆنموونە: کە ئەزموون و یاد دەخوێنیتەوە، یاخود ئەو ڕۆژانەی نیشتمان هەی هەمووان بوو، هەست ناکەیت ئەمانە بیرەوەرین، بەڵکو واهەست دەکەین ڕۆمانێك دەخوێنینەوە، کە زمانێکی باڵای هونەری و ئستاتیکییان هەیە. بەڵام لە کتێبفرۆشدا، ئەو ئستاتیکایەی زمان ونە. ئەوەی ئەوەندەی تریش زمانی گێڕانەوەی ڕووداوەکانی ناهونەریتر کردووە،بەداخەوە ئەو ڕێنووس و ڕێزمانە نامۆیە و سەقەتەیە، کە بۆ ڕۆمانەکە کراوە و بڕوام وایە سێ بەشی هەڵەکان پەیوەندی بەو پێداچوونە زمانەوانییەوە هەیە کە بۆ ڕۆمانەکە کراوە. کە لە زۆر کاتدا، مانای وشەی شێواندووەولە دەرەوەی زمانی باوی نووسینی ڕۆمانە لە ئەدەبیاتی کوردیدا. بۆنموونە: ئێمە دەڕۆین(ئێستا)ئیدی(وێستە) چ مانایەکی هەیە و چ جوانییەك بە زمانەکە دەدات؟!.یاخود لە ڕۆمانەکەدا، هەموو وشەیەکی(ڕق) کراوە بە(ڕك). لە کاتێکدا ئەم دوو وشەیە، دوو وشەی جیاوازن لە ڕووی واتاوە. ڕق بە مانای ڕق لێ بوونەوە، بەڵام ڕك بە مانای سەخت، هەروازێکی سەخت، بۆیە لە بنەڕەتدا(ڕق و کینەیە) نەك(رك و کینە). یاخود بە درێژایی ڕۆمانەکە وشەی(ڤاڵا)بەگەلێك دەربڕین دەبینین، لە کاتێکدا زمانەوانی کتێبەکە نازانێت ڤاڵا یانی چی.چونکە هەر جارە و بۆ مەبەستێك بە کاری هێناوە.

هەڵە لە گوزارشتکردن و دەربڕین:_

لە ڕۆمانەکەدا، چەندین هەڵە، لە ڕووی گوزارشتکردن و دەربڕینەوە

دەبینرێت، کە لێرەدا ئاماژەیان پێ دەدەین:_

- ل16نووسراوە:_(خۆشەویستی منت فڕێ نەداوە).خۆشەویستی فرێ نادرێت، بەڵکو کاڵ دەبێتەوە، یاخود نامێنێت.
- ل16 نووسراوە:(من لە نێوان چواردیوارو ژوورو بنمێچی ئەم خانووەدا). تەنها چوار دیوار، هێمایە بۆ هەموو ئاماژەکانی تر، ئیدی ئەو درێکردنەوەیە پێویست نییە. *ل18 نووسراوە:(چووك و ئەندامی نێرینە). هەردووکییان هاوواتان. *ل28 نووسراوە:_(بە سەر رك و تووڕەیی خۆیدا زاڵ بێت). ڕقە، نەك رك.
- ل29 نووسراوە:(هەموو ئافرەتێك پێویستی بە دامڕکاندنەوەی حەزەکانی دەکات و دەبێ پیاوێکیش هەبێت بۆ کوژاندنەوەی ئەو ئاگرە). ڕستەکە جگە لەوەی لە ڕووی ڕێزمانییەوە هەڵەی تێدایە، هاوکات لە ڕووی بابەتیشەوە. هەموو ئافرەتێك دروست نییە، بەڵکو ژن گونجاوترە. گریمان ئافرەتێك شووی نەکردبوو، ئەو تێزەی ڕۆماننووس دەیگرێتەوە؟.پاشان سێکس غەریزەیە، شەرمە پیاو وایببینێت کە دەبێ ئەو ئاگرە بکوژێنێتەوە. ئەمە خۆی لە خۆیدا سووکایەتییە بە ژن، کە ڕاستە و خۆ لە ڕێی ئەو غەریزەوە لە کەسایەتییان دەدات. *ل30 نووسراوە:(ڕۆژی موبایەعەی سەدام). لە مێژووی عێراقدا، نەمزانیوە موبایەعەی سەدام کرابێت لە 16/11/1982.چونکە چوار ساڵ بەرلەو بەرواره، لە 17/7/1979 سەدام دەسەڵاتی گرتە دەست.
- ل46 نووسراوە:_(مرۆڤ دەتوانێت جارێکی دیکە گیانی خۆی زیندوو بکاتەوە).ئایا مرۆڤ دەتوانێت، ڕوح بێنێتەوە بەری خۆی؟!.بۆیە هیوا گونجاوتر بوو.
- 47 نووسراوە:_(جارێکی تریش لێکدانەوەکانی دڵی پێی دەگوت). ئایا مرۆڤ بە ئەقڵ یان بەدڵ، لێکدانەوە بۆ شتەکان دەکات؟!.
- ل 47 نووسراوە:_(سنوور تخووب).هەردووکیيان هاوواتان.
- 49 نووسراوە:_(براکەی بە دیاریی و بەخشش دەمکوتی کردبوو). بە دیاری، دەم شیرین دەکرێ و بێدەنگ دەکرێ نەك دەمکوت، کە گوزارشتێکی زۆری لێکردنە، بەدەر لە خواستی کەسەکە.
- ل 52 نووسراوە:*(□□ □□□□□ □□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□□□□ □ □□□□□ □□□□).* *□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□ □□□□□. *□□ 59 □□□□□□□□:*(م□ردەکەم پیاوەتی نەماوە). پیاوەتی ئاوەڵناوە، بۆیە توانای جووتبوونی نەماوە دروستە.چونکە ڕستەی یەکەم بە مانای ئەوە دێت، کە کەسێك هیچ خاسییەتێکی کۆمەڵایەتییانەی پیاوەتی تێدا نەمابێت. بۆنموونە: وەك بەخشندەیی و سۆزو بە

تەنگەوە هاتن وئازایەتی و زۆر خاسیەتی دیکەش.

- لا60 نووسراوە:_(دەبووایە ئومێد خانووەکە بۆ ڕێدار قاڵا بکات). قاڵا لێرە بە مەبەستی چۆڵکردن بەکارهاتووە.
- 61 نووسراوە :_(هاوڕێ بە نیوە مرۆڤ ئەژمار دەکرا، چونکە ئیفلیج بوو). ئەوانەی خاوەن پێداویستی تایبەتن، ئەوانیش مرۆڤن. بۆیە نابێت لە دنیابینی نووسەرێکی دیاری وەك سابیرڕەشید، نیوە مرۆڤ بوونی هەبێت!.
- لا 64 نووسراوە :_(وەك مردووێك لە ئاوزینگدانێ دابێت). کە مرۆڤ مرد ئاوزینگدان نامێنێت، بۆیە سەرە مەرگ دروستە.
- لا74 نووسراوە:([illegible]) [illegible]!. *[illegible] 85 [illegible]:(لە هێڕشێکی سوپای عێراق بۆ قەسری شیرین، خەڵکەکە هەموو ئاوارە بوو تەنها سەدا دەی خەڵك مایەوە). خەمڵاندنی سەدا دە، گوزراشتێکی بابەتی نییە لە ڕۆماندا، چونکە ڕۆمان ئامارو سەرژمێریی نییە، تاکو بە وردی ڕێژەی دانیشتووان دیاری بکات.
- لا91 نووسراوە:_(ئەو کچێکی باڵابەرزو بەژن زراڤ بوو). چ جیاوازییەکییان هەیە هەر کامێکییان بێت.
- لا94 نووسراوە:_(ئومێد چیتر نەیتوانی لە هەریر بمێنێتەوە). ئەوە کاروان و کاوەن، لەکارگەی شەرابی هەریر بوونە نەك ئومێد .
- 96 نووسراوە:_(وەك زارۆکێك و کۆرپەیەکی خۆی). هەردووکییان هاوواتان.
- لا125 نووسراوە:_(برنج و نیسکی لە ژێر دەرگاوە، بۆ ئاودیوا دەکرا). کە ئاودیو کراوە، نازانم چۆن خواردنەکە نەڕژاوە؟!.
- لا125 نووسراوە:_(بۆ ئاو دەستیش لە بیست و چوار کاتژمێردا ، تەنها پێنج چرکە بۆیان هەبوو داوای خۆڤالاکردن بکەن). ئەوەی پێداچوونەوەی بۆ کتێبەکە کردووە، نازانێ ڤالا یانی چی، دەنا کەس لە ئاودەست خۆی ڤاڵا دەکات؟!دواتر پێنج چرکە بەشی هیچ دەکات؟!!.
- 127 نووسراوە:_(ڕەگەز عەرەب بوو). نەتەوە دروستە، نەك ڕەگەز.
- لا132 نووسراوە:(هەردوولایان، واتا ئومێد و ئەنوەر سەعید، بە نهێنی کارەکەیان دەکردوو کەس بە ئەویتری نازانی و کارەکەیان لە یەکتری دەشاردەوە، چونکە دەبوو زۆر بە نهێنی بێت لە بەر بەعس، هەردوولایان پێیان وابوو تەنها خۆیانن لای سەید عومەر ئەو کارە نهێنییە دەکەن). بەڵام پێشتر ڕۆماننووس لە لاپەڕە 114 دا ئەمەی نووسیوە:(ئەو کارە

نهێنییەی ئومێد کردی بۆ شۆڕش(مەبەستی پێش ڕاپەڕینە) ئەگەر کەس نەیزانیبێت، بەڵام خۆ ئەنوەری سەعید عەوڵا دەیزانی؟). ئەمەش پارادۆکس و هەڵەیەکی زەقە لە ڕۆمانەکەدا.گریمان ئەگەر مەبەستی ڕۆماننووس بە زانینی کارەکەی ئومێد، ئەو کاتە بێت کە ئەنوەر دەچێتە شاخ و دەبێتە پێشمەرگە، ئەمەشیان هەر هەڵەیە. چونکە لەلایەکەوە ئەوان پێشتر هیچ یەکتر ناسینێکیان نەبووە، لەلایەکی دیکەشەوە ئاسان نەبوو متمانە بە کەسێك بکەیت لە کارێکی ڕێکخستنی و نهێنی ناو شاردا، ئەگەر ئەو کەسە نەناسیت وجێگەی بڕواداریيەکی قووڵ و پتەو و هاوڕێیانە و مرۆییانە نەبا.

- لا 137 نووسراوە:_(هەستە شاراوەکانی خۆی ڤەشارێت). کە شاردراوە بووە، چ پێویستی بە ڤەشاردنە؟!.
- لا142 نووسراوە:(چیاد بە هۆی ئومێدەوە لە ڕۆشنبیرییەکی سەرەتاییەوە فێری ڕۆشنبیرییەکی زۆر بوو). کەچی پێشتر لەلا 139 دا دەڵێت:(دەبووایە دائیرەی ئەمن بیکاتە ڕۆشنبیرو پێشتریش هەر خۆی لەڕۆمانەکەدا دەڵێت کە دەیان خول لەلایەن ئەمنەوە بۆ چیاد کرابووەوە). ئیدی خوێنەر نازانێت، کامەیان سەرچاوەی ڕۆشنبیریی چیاد بوونە، ئومێد یان دائیرەی ئەمن؟!.

*لا143 نووسراوە:_(هەموو گیانی تێك قژقژا). ئەوە خەڵکە تێکدەقژێت، نەك گیانی مرۆڤ.

- لا143 نووسراوە:(ئومێد داوای لە چیاد کرد دەستی نەگێڕێتەوە دواوە و بیکوژێت و لە کۆڵ خەمەکانی دنیای بکاتەوە). کەچی لە لا 145دا ئەمجارەیان ئومێد دەڵێت:(سەختە تۆ هەست بەوە بکەیت هەر دەبێت بکوژرێیت، سەختە بە جێهێشتنی ژیان وئەم ڕوحە شیرینەی کە هەموومرۆڤێك حەز بە مانەوەی دەکات). ئایا ئەم دوو هەڵوێست و تێگەیشتنەی ئومێد لەگەڵ یەکتری یەکدەگرنەوە ؟.
- 146 نووسراوە:_(ڕووی دەمانجەی ئاراستەی سینگی کرد). ڕوو بە مانای لایەکی دەمانجەکە، بۆیە لوولە گونجاوترە.
- لا160 نووسراوە:_(هەر دەڕۆیشت و دەیویست خۆی لەم ناوچە ترسناکە دوور بخاتەوە، هەموو گیانی شەلالی ئارەقە بوو. دڵی بە سستی لێی دەدا و هەناسە بڕکێی بوو). ئەگەر کەسێك ڕابکات و هەناسە بڕکێی بێت، دڵی بە سستی لێ دەدات یان بە خێرایی؟!!.
- لا163 نووسراوە:_(ئەمجارەیان لە ژوورێکی تاکەکەسی ئەمن خۆی دۆزییەوە، ژوورەکە شوێنی ئاودەست بوو سیخناخ بوو،کردبوویانە شوێنی ئازاردانی زیندانییان). کە تاکە کەسی

بووە، چۆن سیخناخ بووە؟.کە کراوەتە ژووری زیندانیش، واتا وەکو تواڵێت نەماوەتەوە. لە هەردوو دەربڕینەکە سیخناخ هەڵەیە.

- لا 167 نووسراوە:_(باران و سەرما جەستەیان خاپوور کرد). سەرما جەستە خاپوور ناکات، بەڵکو ڕەقی دەکاتەوە. کەس نالێت لە سەرما خاپوور بووم، بەڵکو دەڵێن: ڕەق بووم.
- لا181 نووسیویەتی:(ئومێدو دوو زیندانییەکەی تر، چاویان لە هەموو شتێك دەکرد کاتێ بردرانە بەغدا لەلایەن دائیرەی ئەمنەوە). دەبوو ڕۆمانووس بزانێت، کە بەعس هیچ زیندانییەکی بۆ چاو بەستن نەدەبردە هیچ شوێنێك. بە تایبەتی ئەگەر ئەو زیندانییە بە تۆمەتی سیاسی گیرابا و ئەحکام خاسە بیگربایەتەوە. *لا 182نووسراوە:(ڕەوە چۆڵەکە و مەل و ڕیشۆڵە و کۆترو تیترواسك و تەیرو تواڵ). تەنها مەل، یاخود تەیرو تواڵ بەس بوو.

*لا 217 نووسراوە:_(تۆنوەتی خۆی شکاند و خۆی قاڵا کرد). قالا لێرەدا بۆ مەبەستێکی دیکە بەکار دێت..

- لا 209 و 212 نووسراوە:(جار جارە خاتوون و نەسرین و دلاوەر دەهاتە دیدەنی ئومێد لە زیندانی ئەبو غڕێب).واتا تەنها ئەمانە چوونە بۆ دیدەنی .کەچی لەلاپەڕە 221 ئەمجارەیان دەنووسێت:(چیتر خاتوون و نەسرین و دلاوەرو کاوە و خزم و کەس و کارو برادەرەکانی ڕێی دووری بەغدا نابڕن و ناچنە دیدەنی ئومێد). ئەمە مانای وایە، هەر تەنها ئەو سێ کەسە دیدەنی ئەویان نەکردووە لە زیندان، ئەمەش هەڵە و پارادۆکسی گێڕانەوەیە کە بە سەر هەڵەبڕی کتێبەکەش تێپەڕیوە.

*لا 220 نووسراوە:(ئومێد دوای سێ ساڵ لە زیندانیکردن لە 6/9/1988 ئازاد کرا) واتا لە ساڵی 1985 بردراوەتە ئەبو غرێب و زیندانیکراوە. بەڵام ڕۆمانووس لە لا 185 دا، لە سەردەمی ئومێد ئەو کاتەی دەیبەن بۆ زیندان باسی ئەنفال و کیمیاباران و ڕاگواستن دەکات، کە ئەو کارەساتانە دوای ئەو ساڵە بە سەر ئێمە داهاتن، جگە لە جینۆسایدی بارزانییەکان.

*لا 232 نووسراوە:(بە گەلەکۆمەکێی خەڵکی گوند خانووی بۆ چێکرا). لێرەدا گەلەکۆمەکێ بە مانای هەرەوەزی بەکار هاتووە، بەڵام ئەم دوو وشەیە ئاسمان و ڕێسمان جیان لە یەکتری، چونکە گەلە کۆمەکێ، ئەقڵێکی پیلانگێڕیی و نەیاری لە پشتە، بە پێچەوانەی هەرەوەزی، کە مانای دۆستایەتی و گیانی هاوکاری دەگەیەنێت.

*لا 251 نووسراوە:(13/2/1989ئەمە دوا لاپەڕەی یاداشتەکەمە،

چونکە کاتژمێر دوانزە دەبێ بچمە لای ئومێد بە مەبەستی کوشتنی). بەڵام پێشتر ڕۆمانووس لەلاپەڕە(137)دا نووسیویەتی:(کاتەکە نزیك نیوەڕۆبوو) واتا نەبۆتە نیوەڕۆ، جگە لەمەش ڕۆمانووس دەڵێت:(چەند قوتابییەك بۆ تاقیکردنەوەی بە کەلۆریای شەشەمی ئامادەیی، لە غاباتی کوران سەعییان دەکرد و کەسی تری لێ نەبوو). بەڵام بە پێی بیرەوەرییەکانی چیاد بێت، ئەو لە 13/2/1989 چووە بۆ کوشتنی ئومێد، کە ئەمەش هاوکاتی تاقیکردنەوەی بە کەلۆریای پۆلی شەشی ئامادەیی نییە .چونکە ئەم تاقیکردنەوەیە لە وەرزی هاوین و لە سێی شەش دەستی پێ دەکردوو مانگی دوو پشووی قوتابخانەکان بوو. ئەمەش هەڵەیەکی دیکەیە.

دووبارەکردنەوە:_

بێگومان دووبارەکردنەوەی ڕووداوێك، ئەگەر بەمەبەستی پێشهات و ڕووداوی تازە بێت و گێڕانەوەیەکی جیاوازتر بە ڕۆمانەکە بدات، ئاساییە، بەڵام ئەگەر کاوێژکردنەوەی هەمان ڕووداوو دەربڕینەکانی پێشووتر بێت، پێویست ناکات هێندە پاتە بکرێتەوە، چونکە هیچ سەرنجێکی خوێنەر ڕاناکێشیت.لە ڕۆمانی کتێب فرۆشیشدا، لە چەندین شوێن هەست بە دووبارە کردنەوەی هەمان بابەت و ڕووداو دەکەین: وەك:_

*لە لاپەڕەکانی 136 و 141باسی عەباس سوڵتانی دەکات، کە ڕاسپێردراوە بۆ کوشتنی ئومێد.

*لە ڕاپەرشەکانی 127 و 139باسی ئەوە دەکات، کە چەندین خولیان بۆ چیاد کردۆتەوە، تاکو شارەزای ئیشەکەی بێت.

*لە لاپەڕەکانی 132 و115 باسی ئومێدو دلاوەر دەکات کە دەچوونە بەستەستێن وبە نهێنی کتێبییان دەهێنا.

*لەلاپەڕەکانی 134 و 135 باسی مەترسی ئومێد بۆ سەر شۆڕشی چواردەی تەمموز دەکات.

- لەلاپەڕەکانی 111و 124 باسی کارگەی شیرەمەنی و ماستی کانوون دەکات.

لەگەڵێك شوێنی دیکەی ڕۆمانەکشدا، دووبارە کردنەوە دەبینین. وەك ئەوەی بەردەوام باس لەوە دەکات کە ئومێد کتێبفرۆش بووە.

چەند نموونەیەك لە ڕێنووسی هەڵەلە کتێبەکەدا:_

ئەم ڕۆمانە، گەرچی پێداچوونەوەی زمانەوانی بۆ کراوە، بەڵام بەگشتی ڕێنووس و زمانی نووسینی کتێبەکە، چەندین هەڵەی لە ڕووی داڕشتن و ڕستەسازیی وکردارەکانی ڕێزمان تێدایە، کە مانای

دەربڕینەکانی شێواندووە. وەك:_
*لا 16 نووسراوە:_(ئومێد کە یەکەمین جار بە نەمانی مەیلی خۆشەویستی خاتوونی زانی بۆ ئەو) لێرەدا، مەبەست لە ئومێدە، کە خاتوون خۆشەویستی بۆ نەماوە.کەچی تەنها بە دانانی جێناوی کەسی سێیەمی تاك لە ڕستەکەدا، چۆن سەرتاپای مانای ڕستەکەی گۆڕیوە.

- لا 17نووسراوە:(ددان بەوەدا بنێت).دان بەوە دابنێت دروستە. *لا 33 نووسراوە:(هاواری ئاوی کرد ئاوم دەنێ خنکام). سەرنج لەم جۆرە داڕشتنە بدەن؟ مرۆڤ کە تێنووی بوو هاواری ئاو دەکات، یان داوای ئاو دەکات؟.
- لا124 نووسراوە:_(قووتویەك ماستی بچووك). ئەگەر بەپێی ئەم داڕشتنە بێت، دەبێ ماستی گەورەش هەبێت!!.
- لا138 نووسراوە:(نەیدەتوانی یەك پەیڤانیش بنووسێت). یەك تاکە، پەیڤان کۆیە. *لا 149 نووسراوە:(دەستم ناچێتە مامۆستاکەی خۆم بکوژم). سەرنج لەو داڕشتنە بدەن.
- لا169 نووسراوە:_(وردە تەکانی دایە هزرو مێشکی خۆی). ئایا تەکان دەدرێتە بەر هزرو مێشك؟.
- 171 نووسراوە:_(کوڕی گو دانی پێدا بنێ).کوڕی گوو،چ جوانییەکی زمانەوانی تێدایە؟.
- لا186 نووسراوە:_(هەڵمژینی هەوای ئازادی چ تامێکی خۆشی هەیە). زۆر لە نووسەرانی ئێمە، جیاوازی لە نێوان تام و چێژ ناکەن و پێیان وایە وەك یەکن. تام بەرجەستەیە و کردارێکە هەستی پێ دەکرێت، بەڵام چێژ نابەرجەستەیە. کەس دەڵێ ئەو گۆرانییە ئەو هەوایە کە نەدەبینرێت و نەهەستیشی پێ دەکرێت زۆر بەتام بوو؟.
*لا 199 نووسراوە:-(لەوێندەر چەند کەسێك زۆر سەرنجی ئومێدی ڕاکێشا). سەرنج لە کرداری تاك و کۆ بدەن لە ڕستەکە.
- لا217 نووسراوە:_(چۆن چاوەکانی تێر لە بینینی تێر بکات).
- لا 218 نووسراوە:_(جگە لە خەم و خەفەت و ئاخ ڕشتن هیچی دیکەی پێوە نەمابوو). بۆ نەمابووەوە دروستە!.
- لا232 نووسراوە:(کاتی خۆی، بابی ژنی لەم گوندە بۆی هێناوە). کورد وتەنی، زمانەکەی دووکەڵ دەکات.! بێگومان دوای ئەوەی چیاد بۆ کوشتنی ئومێد دەچێتە غاباتی کوران، بەڵام دەستی ناگرێت ئەو بکوژێت، ئیدی خۆی دەکوژێت. ئەم ڕووداوە بە پێی گێڕانەوەکانی ڕۆمانەکە بێت، ساڵی 1985 دەکات.چونکە لە سەر ئەو ڕووداوە، ئومێد دەگیرێت و سێ ساڵ زیندانی دەکرێت و دواتریش لە 1988 /6/9 ئازاد دەکرێت. دوای خۆکوشتنی چیاد،

دەفتەری بیرەوەرییەکانی دەکەوێتە دەست ئومێد و ئەویش دەیپارێزێت تا ئەو ساتەی لە زیندان ئازاد دەکرێت. بەڵام ئەوەی لێرەدا جێگەی سەرنجە ئەوەیە، کە چیاد چوار ساڵی دوای نەمانی، بیرەوەرییەکانی خۆی نووسیوەتەوە لە ساڵی 1989.کە ئەمەش هەڵەیەکی دیکەی زەقە. چونکە کەسێك کە لە ژیان نەما،چۆن بیرەوەرییەکانی دەنووسێتەوە؟! ڕەنگە ڕۆماننووس لێرەدا مەبەستی جۆرێك لە فەنتازییا و خەیاڵ سازیی بێت، بەڵام ئەمە لۆژیکی نییە. چونکە دواجار ئەو مێژوو دەگێڕێتەوە، باسی سەردەمێکی سیاسی و تێکۆشانی چەند کەسێك دەکات. بۆیە دەبێت زەمەن و مێژووی ڕووداوەکان، یەکبگرنەوە لە گەڵ گێڕانەوەی ڕووداوەکان. هاوکات هەر لە ڕۆمانەکەدا، چەند وشەیەکم کەوتنە بەرچاوکە لە دوای ڕاپەڕینەوە دێنە ناو فەرهەنگی کوردیی و بە بڕوای من بەرلە ڕاپەڕین بوونییان نەبووە. وەك(دانوستاندن لا77/کواڵیت لا110/ کۆنتڕۆل لا131/تواناسازیی لا200/ تایفەگەریی لا 200).دواجار بەڵامەوە وەك خوێنەرێك مایەی هەڵوەستەکردن بوو، کە چۆن ئەو هەڵانە بە سەر نووسەری ڕۆمانەکە تێپەڕیون، کە نووسەرێکی دیارو ئەزموونێکی زۆری نووسینی لەو بوارە هەیە. ڕەخنەی یەکەمیش لەم ڕووەوە ئاراستەی زمانەوانی کتێبەکە دەکرێت، چونکە دواجار ئەو وەك فلتەرێك دەبووایە ئەو هەڵانە ڕاست بکاتەوە، بە تایبەتیش ئەوەی پەیوەندی بە ڕێنووس و زمانەوە هەیە. کە پێ دەچێت بەرلە چاپکردنی ڕۆمانەکەی بینیبێت و پێداچوونەوەی بۆ کردبێت چونکە من پێشتر وەك خوێنەرێك، هیچ کتێبێکی ئەم نووسەرەم بەو ڕێنووس و زمانە سەقەتە نەخوێندۆتەوە!!.

-————————————————

*پەراوێز:_کتێبفرۆش، ڕۆمان، نووسینی:سابیر ڕەشید، ساڵی چاپ 2020.

*ئەم بابەتە لە ئەدەب وهونەری کوردستانی نوێ ژمارەکانی(1157-1158)ی ڕۆژانی 24و31/12/2020 بڵاوکراوەتەوە…